

Litteratur

Collman, Boyd Taylor og Dale M. Coulter (red.):

Trinity and Creation – A Selection of Works of Hugh, Richard and Adam of St Victor. Victorine Texts in Translation. Exegesis, Theology and Spirituality from the Abbey of St Victor, vol. 1. Turnhout: Brepols Publishers n.v. 2010. 428 s. € 60.

En ny serie om det 12. århundredes teologiske verden har set dagens lys. Hensigten er at publicere engelske oversættelser af eksegetiske, teologiske, og spirituelle værker fra det internationale parisiske abbedi Saint-Victor, som havde sin blomstringstid i det 12. århundrede med navne som Hugo, Achard, Adam, og Richard af Saint-Victor. Seriens hovedudgiver er den amerikanske Saint-Victor-forsker gennem mange år, Grover A. Zinn fra Oberlin College. Premiere-bindet er en imponerende og veltilrettelagt bog med en generel introduktion og korte introduktioner til de enkelte oversættelser af Hugo, Adam og Richard samt en udvalgt bibliografi.

Samlingen bærer overskriften "Trinity and Creation". Udgiverne er fascinerede af begge emner som relevante for vores dages "religious pluralism and environmental anxiety" (s. 23), og det fremhæves, at historiske tekster ikke blot skal betragtes som "curious relics of the past" (s. 24). Det sidste er såre sandt, om end historiske tekster jo netop er historiske og ikke uden fordrejninger kan gøres mere moderne, end de nu engang er. For eksempel, når ordet "animalis" oversættes med "biological" (s. 61 m.fl.) forekommer det symptomatisk og mindre overbevisende. Den generelle introduktion er dog udmærket klar over, at viktorinerne er en del af det 12. århundredes Frankrigs teologiske verden, som med rette kaldes "heavily" afhængig af Augustin (s. 26).

Samlingens første oversættelse er af Hugos "Om De Tre Dage", som klart afspejler den augustinske frelseshistoriske agenda. Udgivernes interesse synes dog at ligge et bestemt sted, nemlig i Hugo som en "enthusiastic twelfth-century scholar ... [who] looked upon the natural world and loved it ardently" (s. 59) og: "He saw visible creation as an intricate, interconnected whole, and ecosystem, immense and beautiful" (ibid.) Frelshistorien er også indholdet af den næste tekst, Hugos "Sentencer om Guddommen", men oversættelsen bringer kun prologen og de første tre ud af 12 bøger og dermed kun Hugos refleksioner om skabelsen. I prologen er Hugos teologiske perspektiv dog tydeligt: Det er nyskabelsen, som er af større betydning ("the work of restoration is more worthy", s. 120), og Hugo citerer samme sted Augustin for sit emblematiske: "Det er sværere at retfærdiggøre én synder end at skabe himmel, jord og alting i verden ud af intet"!

Herefter bringes oversættelser af tre ud af Adam af Saint-Victors 47 sekvenser. De tre er udvalgt for at illustrere "den viktorinske treenigheds- og skabelsesteologi" (s. 182). Men den første sekvens "Mundi renovatio" er netop om nyskabelsen, medens de to andre er fra Trinitatis søndag. Adams

sprog kaldes “technical” eller “philosophical” om “Aristotelian categories of causality” (s. 183). Det er dog lidt svært at genkende dette indtryk i Adams poetiske sprog. Adam lever jo i en anden teologisk verden end det 13. århundredes filosofiske skolastik.

Samlingen afsluttes med en oversættelse af hele “Om Treenigheden” af Richard af Saint-Victor, med rette kaldet “one of the most profound and original treatments of the Trinity since Augustine” (s. 202). Der findes ikke mange oversættelser af dette værk: til fransk af Gaston Salet fra *Patrologia Latina* teksten (Paris 1959), til tysk af Hans Urs von Balthasar (Einsiedeln 1980, af den tekstkritiske udgave fra 1958), og til dansk af undertegnede af den tekstkritiske udgave (C. A. Reitzel, København 1986). En engelsk oversættelse ved Grover Zinn af prologen og tredje bog udkom i New York 1979. Samlingens oversættelse er således den første engelske oversættelse af hele Richards værk.

Det er højst prisværdigt og vel det vigtigste bidrag i dette bind. Men måske er oversættelsen en smule mindre flydende fra tid til anden end de øvrige oversættelser i samlingen. For eksempel hedder det i prologen “Ubi autem non est spes, caritas esse non potest. Quis enim amet de quo nil boni speret?” hvilket oversættes med: “Charity cannot exist where there is no hope. Indeed, who loves *something* from which he hopes for nothing good?” Når man husker på, at Richards hovedanliggende netop er *caritas*’ interpersonelitet, ville det nok være mere nærliggende, om man oversatte til engelsk i retning af “Where there is no hope there cannot be any love of neighbor. For who loves *someone* from whom he does not hope for something good?” Andre eksempler kunne nævnes. Men det er kun nuancer, og en oversættelse kan altid diskuteres. Det ændrer intet ved, at det er højst fortjenstfuldt og af stor betydning, at hele dette skrift nu er blevet oversat til engelsk.

Aage Rydstrom-Poulsen

Mark S. Gignilliat

Karl Barth and the Fifth Gospel. Barth's Theological Exegesis of Isaiah. Barth Studies Series. Surrey: Ashgate Pub. Ltd. 2009. xiv + 165 s. £ 45.

Siden den historiske kritiks indtog i bibelforskningen har det været almindeligt at skelne skarpt mellem eksegeese og systematik. I nyere tid – navnlig i kredsen omkring den amerikanske ekseget Brevard S. Childs – har man forsøgt at overkomme denne adskillelse ved at dyrke den såkaldte “theological exegesis”, der i studiet af bibelteksten også har blik for dennes tolkning i teologihistorien og i kirken i dag. Mark S. Gignilliat ønsker således at undersøge, hvordan Karl Barth fortolker Esajas’ Bog. Barths beskæftigelse med de bibelske skrifter er almindelig kendt, f.eks. hans berømte *Romerbrevskommentar*, men da han aldrig udgav noget lignende til skrifterne i GT, analyserer Gignilliat i stedet de spredte udlægninger af Esajas i hovedværket *Kirchliche Dogmatik (KD)*.